

6. İLETİŞİM GÜNLERİ ETKİNLİĞİ DÜZENLENDİ

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) İzmir Şubesi tarafından, ilki 15-16 Aralık 1993 tarihinde gerçekleştirilen İletişim Günleri etkinliğinin altıncısı, “Bilgi İletişim Teknolojileri ve Toplumsal Yansımaları” ana teması ile 13-14 Mayıs 2011 tarihinde, Dokuz Eylül Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi (DESEM) Bordo Salon’da yapıldı.

Bilgi iletişim alanında teknolojiyi tasarlayan, üreten, uygulayan, hizmet alan ve kullanan tüm kesimlerin katılım sağladığı etkinlikte, aynı zamanda akademik alanda yapılan çalışmalar da sunuldu.

Etkinlik kapsamında, konuk konuşmacıların yer aldığı özel oturumları da içeren toplam 4 oturumda 14 çağrılı bildiri sunumu, 2 panel şeklinde gerçekleştirildi. Etkinlikte, “Bilgi İletişim Teknolojileri ve Toplumsal Yansımaları” ana temasına uygun olarak seçilen çağrılı bildiriler ile bilgi teknolojileri ve iletişimi alanında güncel tüm konular, teknik ve toplumsal yönleriyle ele alındı.

“Üniversiteler Teknolojik Gelişimin Baş Aktörü Olmalı”

EMO İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Sedat Gülşen, etkinliğin açılışında, teknolojiyi kullanmakla geliştirmek arasında büyük fark bulunduğuna işaret ederek, üniversitelerin teknolojik gelişimin baş aktörü olması gerektiğini söyledi. Gülşen, “Üniversitelerimizde, gerek yetersiz laboratuvar ve derslikler gibi olumsuz koşullar, gerekse araştırma görevlisinden rektörüne kadar her kademedeki akademisyenin özlük haklarında yaşanan sorunlar, asıl işi

bilim üretmek, bilim insanı ya da bilgili insan yetiştirmek olan üniversitelerimizi çok geriye itmektedir” dedi.

Türkiye’de, elektrik-elektronik mühendisliği ve bilgisayar mühendisliği bölümlerine 5 bin, elektrik mühendisliği bölümüne ise 500 öğrenci alındığını kaydeden Gülşen, bunlara ek olarak teknik öğretmenleri mühendis yapmak üzere teknoloji fakültelerinin kurulmasını, elektronik teknoloji mühendisi gibi mühendislikler geliştirilmesini eleştirdi. Çalışma hayatına bakıldığında, Türkiye’nin içinde bulunduğu olumsuz koşullar nedeni ile firmaların üretimden ziyade günü kurtarma telaşı içine düştüğüne dikkat çeken Gülşen, birçok mühendisin işsizlik ya da düşük ücret gibi daha kötü çalışma koşulları ile karşı karşıya kaldığını kaydetti.

Sedat Gülşen, Türkiye’de mühendislere biçilen görevin; Ar-Ge çalışmaları yapmak, bilimi, teknolojiyi geliştirmek, ‘mühendislik mesleğini nasıl toplum yararına daha fazla kullanırım’ telaşına düşmek olmadığını, gelişmiş ülke mallarının Türkiye’de pazarlanması ya da işletilmesinin sağlanması olduğunu anlattı. Gülşen, “Ülkemiz için, toplumumuz için bu yeterli değildir. Bu ülkenin gelişiminde mühendislerin, mimarların, şehir plancılarının, kısaca tüm teknik elemanların alın teri vardır” diye konuştu.

“Toplumsal Yansımalar Değerlendirilmeli”

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) Başkan Yardımcısı Doç. Dr. Mustafa Alkan da, bilişim teknolojilerinin hayatı etkileyen önemli bir unsur olduğunu belirterek, bil-

gi iletişim teknolojilerinin kullanılması yanında toplumsal yansımalarının da değerlendirilmesi gerektiğini ifade etti. Alkan, şöyle konuştu:

"Bilgi iletişim teknolojilerini her alanda kullanıyor olmamıza rağmen 'Bunun yansımaları nelerdir, ne kadar bilgi miktarına sahibiz?' sorusuna olumlu yanıt veremiyoruz. Yapmamız gereken; bilgiye erişip, paylaşma ortamını yarattıktan sonra bunu ekonomiye entegre etmek olmalıdır. Doğru bilgilere erişerek, doğru kaynaklarla teknoloji üretmeliyiz. Bilgi toplumu olabilmemiz için fiziksel değişim ve kültürel dönüşüm gerekli. Altyapı ve donanımına sahibiz, ancak bunu kullanma kültürüne sahip değiliz."

"Dış Alım- Dış Satın Arasındaki Fark 1.5 Milyar Dolar"

EMO Yönetim Kurulu Başkanı Cengiz Göltaş, açılış konuşmasına, "Bu seneki iletişim günlerinde daha güzel bir tablonun etrafında konuşmalar yapmayı iletişim teknolojilerini, iletişim alanında çalışan meslektaşlarımızın arttığı, iletişim alanında daha fazla Ar-Ge ve üretim yapıldığı, kendi kendine yetebilen, bilgi teknolojileri alanında dışa bağımlı değil dış satım yapan bir ülke olduğumuz koşullarda konuşmak isterdik" diye başladı. Telekomünikasyon alanında yıllık dış alım-dış satım arası farkın 1.5 milyar dolarlar mertebesinde olduğunu belirten Göltaş, bu rakamların; cari açık, vergi, fazla çalışma saatleri olarak tüm çalışanların sırtına bindiğini söyledi.

"Belgelenmiş Bir Stratejimiz Yok"

Bilgi toplumuna dönüşüm için bugüne kadar değişik strateji hedefleri açıkladığına işaret eden Göltaş, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bilgi Toplumu Strateji Belgesi (2006-2010) yılları arasını kapsıyor. 2011'deyiz ve bilgi toplumuna dönüşüğümüzden, artık bu alanda yapılacak bir şey kalmadığından olsa gerek, belgelenmiş bir stratejimiz yok. Geçen seneki değerlerle söyleyelim Türkiye, 133 ülkenin yer aldığı, hem bilgi ve iletişim teknolojileri alt yapısı, hem bu teknolojilerin kullanımı, hem de hazırlık endeksinde sınıfta kaldı. Ağ Toplumuna Hazırlık Endeksi'nde önceki yıl 55. sıradan 61'e düşen Türkiye, bu yıl da 69. sıraya geriledi. Türkiye'de ilk kez 2006 yılında yürürlüğe konulan 5 yıllık Bilgi Toplumu Strateji Belgesi hedefleri de kağıt üzerinde kaldı."

"En Yüksek İşsizlik Oranı Bilgisayar Alanında"

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) mesleki alanlara göre işsizlik verilerine bakıldığında, bilgisayar alanında meslek lisesi, yüksekokul ya da fakülteden mezunlar arasında

işsizlik oranının yüzde 20.6 olduğunu belirten Göltaş, bu oranla bilgisayar alanının, 21 mesleki alanı içerisinde en yüksek işsizliğin yaşandığı 4. meslek grubu olduğunu kaydetti. AKP Hükümeti'nin politikalarını eleştiren Göltaş, şu bilgileri aktardı:

"Mevcut mezunlara dahi iş bulamayan AKP Hükümeti, 2010 Yılı Programı'nda resmi eğitim kurumları dışında sertifika programlarıyla bilgisayar alanındaki işgücü arzını artırmayı planladığını şu cümlelerle belirtmektedir. 'Bilgi ve İletişim Teknolojileri sektörünün nitelikli personel ihtiyacı, belirlenecek uzmanlık alanlarındaki uluslararası kabul gören sertifika programları vasıtasıyla karşılanacaktır.' Bilgi ve iletişim alanından bir başka istihdam verisi de Türk Telekom'dandır. Türk Telekom bünyesinde özelleştirme öncesi 2005 yılında 51 bin 737 olan çalışan sayısı, 2009 yılı itibarıyla yüzde 47'lik gerileme sonucunda 27 bin 530'a kadar düşmüştür. Yani yalnızca Türk Telekom'da yaşanan istihdam kaybı 24 bin 207'dir."

"İletişim Özgürlüğü En Çok Talep Edilen Özgürlüklerin Başında Geliyor"

"Geçtiğimiz yılı düşündüğümüzde 'iletişim' kelimesi yanında en fazla 'özgürlük' kelimesini gördük. Doğası gereği kanunlarla korunan iletişim özgürlüğü en fazla talep ettiğimiz özgürlüklerin başında gelmeye başladı" diye konuşan Cengiz Göltaş, İnternet'te kaç sitenin kapatıldığını bilinmediğini, ancak son yıllarda kapatılan site sayısının 30 bin-50 bin arasında olduğunu tahmin ettiklerini söyledi. Göltaş, sözlerine şöyle devam etti:

"Sadece son 1 haftada çıkan haberleri incelediğimizde gündemde 22 Ağustos İnternet'in güvenli kullanımı kararına dair alınan kararlarda şüpheler öne çıkıyor. Bir filtrelemenin uygulanacağı biliniyor. Nasıl belirleneceği belli olmayan ak-kara listelerle girdiğimiz,

bizim için zararlı olmayan sitelere gene devletimiz karar veriyor olacak. Bu karar sonrası belki Çin ya da İran olmayacağız, ancak yapılan açıklamalar toplumu 'tatmin' etmekten çok uzak görünüyor. Kaldı ki daha dün basına yansıyan haberlerde, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu Başkanı'nın güvenli İnternet hizmeti uygulamasını savunurken, filtreleme konusunda kurumlarına gelen talepler doğrultusunda 'mütedeyyin insanların isteklerinin dikkate alınmadığı ve İnternet'in sosyal bir problem haline geldiği' şeklindeki açıklamaları, toplumun yaşamsal alanlarda davranış ve düşünce yapısının yeni bir ideolojik şekillenme ile ele alındığını göstermekte."

"Görüşmeler Resmi Yollardan Dinleniyor"

Türkiye'de iletişim özgürlüğü alanına yapılan müdahalelere dikkat çeken EMO Yönetim Kurulu Başkanı Göltaş,

21. Yüzyıl'da adalet kalkınma ve ileri demokrasi söylemleri altında 70 bin kişinin görüşmelerinin resmi yollardan dinlendiğini belirtti. Göltaş, "Oysaki iletişim özgürlüğü, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve uluslararası sözleşmelerin yanı sıra Anayasa ile de güvence altına alınmıştır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 12. Maddesi'nde, hiç kimsenin özel hayatı, ailesi, meskeni veya haberleşmesi hususlarında keyfi karışmalara, şeref ve şöhretine karşı tecavüzlere maruz bırakılmayacağı, herkesin bu karışma ve tecavüzlere karşı kanun ile korunmaya hakkı olduğu ifade edilmektedir" diye konuştu.

Dinlemeler sonucu tutuklanan gazetecilere de değinen Göltaş, görüşlerini şöyle ifade etti:

"Dinlemelerle yazılan iddianamelerle 57 gazeteci ile en fazla tutuklu gazeteci olan ülke Türkiye. Güvenlik vb. resmi gerekçelerle dinlenenlerin dışında yasa dışı dinlemelerde de bariz bir artış olduğunu söyleyebiliriz. Son 1 haftada servis edilen siyasi komplo görüntülerinin

İLETİŞİM GÜNLERİ-6 SONUÇ BİLDİRGESİ

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) adına İzmir Şubesi tarafından 13-14 Mayıs 2011 tarihinde gerçekleştirilen İletişim Günleri-6 etkinliğine ilişkin sonuç bildirgesi EMO İzmir Şubesi 28. Dönem Yönetim Kurulu tarafından yayımlandı. Sonuç bildirgesi, şöyle:

"Ana teması 'Bilgi İletişim Teknolojileri ve Toplumsal Yansımaları' olan etkinliğin hedefi Dünyada ve ülkemizde bilgi iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin ve yansımalarının değerlendirilmesi, iletişim teknolojileri alanında yaşanan toplumsal sorunların paylaşılması, teknolojinin bilinçli, adil ve güvenli kullanılmasından yana gerekli davranışın ortaya konulması olarak belirlenmiştir.

Etkinlik kapsamında; bilgi iletişim sektöründeki gelişmelerin ve ülkemize yansımalarının değerlendirildiği 2 konuşma, Bilgi İletişim Teknolojileri Politikaları ve Tüketim anlayışının tartışıldığı 2 panel ve 14 konuşmacının yer aldığı 3 oturum gerçekleştirilmiştir.

İki gün süren etkinlikte bildiri sunan akademisyen, kurum ve sektör temsilcilerinin yanı sıra 256 izleyici katılmış ve görüşlerini sunarak tartışma ortamı yaratılmıştır.

Yapılan tartışma ve değerlendirme sonrasında aşağıda belirtilen konuların kamuoyu ile paylaşılması benimsenmiştir.

• Bilimsel teknolojik gelişmelerin öncelikle üniversitelerimizden başlaması nedeni ile üniversitelerimizin baskı ve zorlamadan uzak özerk yapılarına kavuşmalarının sağlanması, her türlü alt yapı sorunlarının giderilmesi,

akademisyenlerin özlük haklarının iyileştirilmesi önem kazanmaktadır.

• Özelleştirme uygulamaları ile ticarileşen iletişim sektöründe siyasi veya devlet baskısı değil birey hak ve çıkarlarının korunduğu kamusal denetimin gerçekleştirilmesi önem kazanmaktadır. 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ve İnternetin Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Taslağı'nın bu bağlamda yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

• Ülkemizde bilimsel teknolojik gelişmeler sadece firma, kurum ve kuruluşlara bırakılmamalı yapılacak ulusal plan çerçevesinde, öncelikli yatırım yapılacak teknolojiler belirlenerek devlet tarafından gerekli yatırım ve yönlendirmeler yapılarak gerçekleştirilmelidir.

• Ülkemizde iletişim teknolojinin gelişimi sadece mevcut teknolojinin iyileştirilmesi şeklinde değil, yeni ve gelecek teknolojinin buluşunun gerçekleştirileceği araştırma çalışmaları sayesinde olacağı açıktır. Bu nedenle Ar-Ge çalışmalarının araştırma kısımlarına önce-

olduğu bir ortamda seçime giriyoruz. Bu görüntülerin yasadışı olduğunu ve suç olduğunu kabul etmeyen yok. Bu suçla mücadele etmek, suçluları bulmak yerine hükümet bu görüntülerin haberleştirilmesini ve daha fazla kişiye ulaşmasını haber alma hürriyeti olarak lanse etmeye çalışıyor.”

“Türkiye’de İletişim Özgürlüğü Önünde Ciddi Engeller Var”

21. Yüzyıl’da AKP eliyle yürütülen ileri demokrasi ile gelinen süreçte, Türkiye’de iletişim özgürlüğünün önünde ciddi engeller bulunduğu altını çizen Göltaş, şöyle konuştu:

“Son yıllarda kişilerin telefon görüşmesi ve ortam dinlemesi kayıtlarının televizyon ve İnternet’te yayımlanması çok sık karşılaşılabilecek hale gelmesi ne yazık ki toplum tarafından kanıksanmaya başlandı. Gizlice alınan ses kayıtları, itibar zedelemek veya toplumu yönlendirmek amacıyla hiçbir etik değer tanınmadan açıklanıyor.

lik verilmeli, Ar-Ge konusunda toplumun gereksinimleri doğrultusunda ülke politikaları yeniden belirlenmeli, yeterli bütçe ayrılmalı, 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun sadece büyük sermaye gruplarının Ar-Ge çalışmalarını destekler nitelikten çıkarılmalı, yapılan Ar-Ge çalışmaları sıkı bir denetime tabi tutularak sonuç alınmalıdır.

• Toplum sağlığını ön planda tutarak özellikle toplumun hassas olduğu bazı istasyonları gibi konularda Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından yerellerdeki halk bilgilendirilmeli, yapılacak yatırımlarda halkın talepleri göz önüne alınmalıdır. Denetim ve ölçümler ticari yapılar eli ile değil kamu tarafından gerçekleştirilmelidir.

• Ülkemizde seçim sonuçları iletişim teknolojilerinden yararlanılarak açıklanmaktadır. Genel seçimlerin yakın süreçte yapılacak olması nedeni ile seçim sonuçlarının her türlü şaibe ve kayıdan uzak, şeffaf bir şekilde topluma iletilmesi önem kazanmaktadır. Bu nedenle Yüksek Seçim Kurulu tarafından bilgisayar ortamında değerlendirilen sonuçlar İnternet ortamında tüm vatandaşları ile kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

• İletişim Teknolojisinde hızlı ilerlemesi nedeni ile gerçekleştirilmesinde sorunlar yaşanan yasal düzenlemeler üniversitelerin, meslek odalarının ve diğer uzman kuruluşların katılımı ile düzenlenmeli, ortak görüş birliği oluşturulmalıdır.

• ‘Bilgi’ toplumu olmakla, haberleşen toplum olmak arasında fark vardır. Her ‘haber’in doğru olmadığı

Yasadışı dinlemeyi teknik olarak önlemenin olanaksız olduğu Bakanlık tarafından kabul edilirken, getirilen çözüm önerisi de iktidarın konuya bakış açısını yansıtıyor: TBMM’nin 03.06.2008 tarihli 23. Dönem 2. Yasama Yılı 112. Birleşim Tutanağı’nda, Ulaştırma Bakanı Binali Yıl

anlaşılmalı; doğru habere ve bilgiye ulaşmada bilgi iletişim teknolojileri adaletli ve özgürce kullanıma açık olmalıdır. Haberleşen toplumun bilgi toplumu olduğunu ifade eden söylemlerden uzak durulmalıdır.

• İletişim özgürlüğü alanında temel hak ve özgürlüklere gereken hassasiyetin gösterilmesi, hayatın her alanında dinlenen, takip edilen ve kayıt altına alınan bir toplum oluşturma çabalarından hızla uzaklaşmalıdır. Baskı, korku ve sindirme yöntemleri ile denetim altına alınmış toplumun hiçbir konuda gelişim göstermeyeceği açıktır.

• Bilgi iletişim teknolojilerini teknik ve sosyal yönüyle incelenmesinin faydalı olduğu ve yeni açılımlar yarattığı görülmüştür.

• Kentlerde, bilgi iletişim teknolojileri ile ilgili alt yapılar, planlama dahilinde ve ortak kullanıma açık tek bir altyapı kurularak, birden çok içerik ve servis sağlayıcıların bunları kullanmasını sağlayacak gerekli yasal düzenlemelerle kaynak israfı engellenmelidir.

• Bilgi iletişimi teknolojilerinin kullanımı, insanı doğadan, yüz yüze iletişimden ve sosyal ilişkilerden koparmamalıdır. Bu teknolojilerin bilinçli kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

• Görünen o ki bilgi iletişim teknolojilerini dijital platformda daha bilinçli, daha adil ve daha güvenli kullanma konusunda birey, aile, toplum, örgüt ve kamusal ajandayı yapan siyasal yapıcılara çok sorumluluk ve iş düşmektedir.”

dırım, aynen şunları söylüyor: 'Peki, dinlenmeyi, yasadışı dinlemeyi önlemeye imkân var mı? Arkadaşlar, maalesef yok yani, Türkiye'de de yok, dünyanın hiçbir yerinde de. Bunun tek yolu konuşmaktır! Aksi hâlde, konuştuğunuz müddetçe mutlaka dinleniyorsunuz, ister yasal ister yasal olmayan yollarla. Eğer bizim yasa dışı bir faaliyetimiz yoksa bundan da endişe duymamıza, hayatı eziyet hâline getirmemize hiçbir şekilde ihtiyacımız yok. Rahat olmamız lazım, aksi hâlde bu bir paranoyaya dönüşür ve bunun da asla ve asla çözümü yoktur. Kendimizi de mutsuz ederiz, birbirimize de sürekli şüphe ile bakarız. Bu da çağdaş toplumlarda olmaması gereken bir şey.' Böyle bir yaklaşım yasadışı dinlemenin iktidar tarafından bu şekilde normalleştirilmesi, insanlardaki şüpheyi artırıyor. Bu durum insanların telefon, hatta yüz yüze konuşmalarında otosansür uygulama gereği duymalarına yol açıyor. Yasadışı dinlemelerin varlığı, kullanım şekli ve hükümetin konuya bakışı, insanların herhangi bir kanaldan özgürce iletişim kurmalarına engel oluyor."

"İletişim Alanındaki Gelişmeler Umudun Vermiyor"

İletişim özgürlüğünün önündeki en büyük engellerden birinin de 'İnternet sansürü' olduğunu belirten Göltaş, iktidarların; siyasi ve ekonomik çıkarları doğrultusunda denetleyip yön verdikleri medya tarafından yaratılanın dışında farklı bir dünya algısı oluşturabilen, İnternet'e ulaşabilen herkesin yorumcu, haber kaynağı olabildiği yeni medyayı da kontrol altında tutmak istediklerine dikkat çekti. İran'daki, 2010-2011'de Kuzey Afrika ve Ortadoğu'daki halk ayaklanmalarında, iktidarların direnişi kırmak için ilk olarak İnternet'te sosyal ağlar aracılığıyla

süren iletişimi kısıtlamayı denediklerini ya da İnternet erişimini tamamen kapattıklarını hatırlatan Göltaş, şu değerlendirmelerde bulundu:

"12 Haziran 2009'da İran'da gösteriler başladığında, yönetim telefon ağını kapattı. Sosyal paylaşım ağlarının ve Twitter'ın iletişimdeki etkisini görünce bu araçların kullanılmasını engellemeye çalıştı, başarılı olamayınca da ülkenin İnternet bağlantısının bant genişliğini daralttı. 2010 Tunus ayaklanması sırasında İnternet'te belirli iletişim araçlarına yönelik bağlantılar kesildi. 25 Ocak 2011'de başlayan Mısır ayaklanması sırasında, İnternet bağlantısı 27 Ocak'ta tamamen kapatıldı. Türkiye'de İnternet erişimine yönelik engellemeler, kapsam açısından farklı olsa da, dünyadaki örneklerle aynı anlayışı yansıtıyor. 23 Mayıs 2007 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'daki 8. Madde, erişimi engelleme koşullarını tanımlıyor. Ayrıca, 8. Madde'nin 4. Fıkrası, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na (TİB) belirli durumlarda mahkeme kararı olmaksızın erişimi engelleme yetkisi veriyor."

Göltaş, Türkiye'de iletişim alanında yaşanan gelişmelerin umut vadetmediğine dikkat çekerek konuşmasını tamamladı.

Cengiz Göltaş'ın ardından Türk Telekom Grubu Ar-Ge Direktörü Enis Erkel ve Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden Prof. Dr. Haluk Geray da bir konuşma yaptı.

Etkinliğin ilk gününde Türkiye'nin bilgi iletişim politikaları tartışılırken ikinci gününde bilgi iletişim teknolojileri ve tüketim konusu ele alındı. ◀

